

HOMO LUDENS

Ignasi Aballí
Jordi Colomer
Lieven De Boeck
Hreinn Fridfinnsson
Filip Gilissen
Adam Henry
Rinko Kawauchi
Nicolás Lamas
Bruce Nauman
Sarah Ortmeier
Benoît Pype
Evariste Richer
Kelly Schacht
Maarten Vanden Eynde
Leon Vranken

7 november – 6 december 2014

De titel van de tentoonstelling, *Homo Ludens*, die men kan vertalen als 'de mens die speelt', vindt zijn oorsprong in een essay gepubliceerd door de Nederlandse auteur J. Huizinga, over het belang van het spel in de ontwikkeling van de samenleving. De diversiteit der spelen maakt dat het moeilijk is om die kort en bevattelijk te definiëren, maar wat Huizinga erover zegt is een goede samenvatting: "*spel is een vrijwillige handeling of bezigheid, die binnen zekere vastgestelde grenzen van tijd en plaats wordt verricht naar vrijwillig aanvaarden doch volstrekt bindenden regel, met haar doel in zich zelf, begeleid door een gevoel van spanning en vreugde, en door een besef van 'anders zijn' dan het 'gewone leven'*". Spel en spelelementen komen bij talrijke kunstenaars voor, en een keuze uit de werken is noodzakelijkerwijs beperkend. Desalniettemin openen alle in de tentoonstelling getoonde werken vruchtbare denkrichtingen en laten eenieder toe het begrip toeval of competitie te bevragen.

Piet Mondrian Greatest Hits (I) is het eerste werk waarmee de bezoeker geconfronteerd wordt, en waarmee hij kan 'spelen'. Het gaat hier om een door kunstenaar **Benoît Pype** geprogrammeerde melodie. Hij reproduceerde op muziekpapier de bekende doeken die Mondriaan schilderde tussen 1919 en 1944. Op elke orthogonale intersectie perforeerde hij de kartonnen strook, om zo een melodie te componeren die hoorbaar wordt bij het activeren van de draaihendel. De abstractie van Mondriaan is niet diegene die de meeste fantasie uitstraalt, maar werd hier geherformatteerd en lijkt plots aan gevoeligheid en humor te winnen. Kunstgeschiedenis kan in populaire muziek vertaald worden net zoals populaire traditie artistieke reflectie kan voeden.

Zo verleent, in de linkerzaal, een groot horizontaal werk van **Evariste Richer (2)** een echo aan het bijna wiskundige rooster van Mondriaan. Het gaat hier om een sterk vergroot ticket uit een Amerikaanse loterij, waarvan alle inhoud verwijderd werd. De kunstenaar zorgde ervoor enkel de kleuren en compositie van het spelbiljet over te houden. Dit beeld doet denken aan een architectuur, in haar strengheid en organisatie. De kunstenaar plaatst tegenover het willekeurige van het loterijspel het zeer geregelde aspect van het rooster, dat aan strikte beperkingen onderhevig is. Geld- en kansspelen zijn in zekere zin tegenovergesteld aan de werkwereld. De waarden die door arbeid overgebracht worden eenvoudigweg weggeveegd door het spelsysteem (zich verrijken zonder enige beperking). Het is interessant op te merken dat, in onze huidige samenleving, de banden tussen cultuur en kansspel zo dicht zijn dat talrijke nationale loterijen op grote schaal tentoonstellingen en cultuur ondersteunen. Daarnaast, aan de muur genageld, refereert een zilveren munt (3) aan de passage in het boek *Moby Dick* waarin kapitein Achab het muntstuk, dat hij aan de mast vastnagelt, belooft aan de eerste matroos die de beruchte witte walvis bespeurt. Suggereert dit werk van **Jorge Méndez Blake** in deze tentoonstelling de witte walvis als equivalent van het grote lot? Het lot dat alle spelers najagen, waarvan ze dromen het te winnen, maar waarop ze bijzonder weinig kans maken.

Toeval heeft het overwicht in vrijwel alle spelen. Een werk dat dit via een omweg oproept is *Listados % (4)* van **Ignasi Aballí**. De kunstenaar verzamelde, op twee A4 blaadjes, uit de krant *El Pais* geknipte percentages die kunnen verwijzen naar de waarschijnlijkheid van het winnen. Spelen laat toe te winnen. Zo weet de moedige winnaar van **Maarten Vanden Eynde** werk *One Day I will make a work for you (5)* dat hij een werk koopt, maar niet precies hetwelke. De kunstenaar ging langs bij een notaris en legaliseerde er een belofte op een werk voor een toekomstige klant die hij nog niet kent. De aankoop van het werk en de ontmoeting tussen de twee actoren zullen het werk mogelijk maken in de toekomst te bestaan. De video *Play Patience (6)* van **Kelly Schacht** gaat over het tijdsprobleem vanuit een ander standpunt. De kunstenaar combineert op één scherm een video afkomstig uit een documentaire op de BBC en een video waarop men een persoon patience ziet spelen, enkel met jokers. De BBC reportage beschrijft het leven van een man die zijn geheugen vrijwel onmiddellijk verliest. Elk uitgevoerd gebaar wordt door hem zo snel vergeten dat hij permanent gebruikmaakt van een notitieboekje om zijn daden en gedachten bij te houden, evenals het

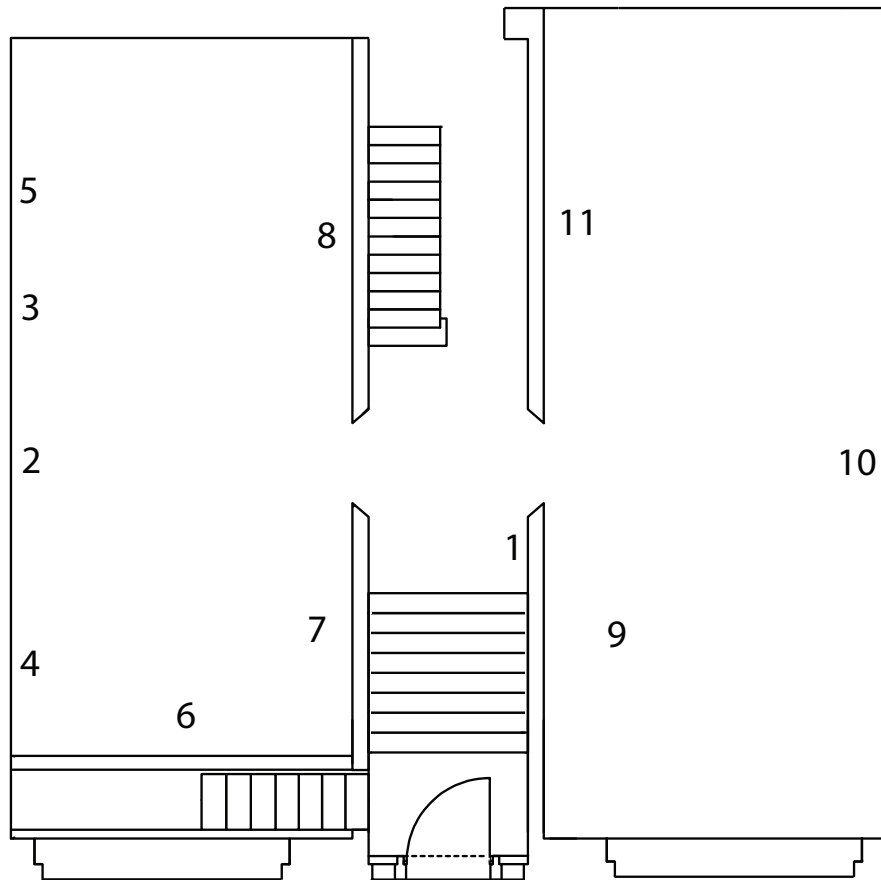
kaartspel dat hij voortdurend speelt. De aan de muur bevestigde neon (7) is eveneens van Schacht en verwijst evengoed naar de leegte van het vergeten als naar alle potentieel uitdrukbare zinnen. Het onbekende, het verborgene maken integraal deel uit van het spel. Het spel van 32 kaarten, geduldig met de hand getekend (8) door **Evariste Richer**, laat de bezoeker niet toe te weten om welke kaarten het gaat. Ze werden gerealiseerd met de hand, in inkt, minutieus, allen eender, allen verschillend.

In de rechterzaal plaatste **Lieven De Boeck** zijn *Série bleue* (9) op sokkels ; meerdere werken in blauw glas, replica's van Legoblokjes, opgesteld volgens het principe van de wiskundige Fibonaccireeks. De blokjes die talrijke kinderen wereldwijd animeerden en animeren werden hier in glas gegoten. De kunstenaar koppelt elke samenstelling aan zijn identiteit (zoals zijn iris, vingerafdruk, handtekening, vlag of referentiemeter). **Nicolás Lamas** toont vijf werken uit de serie *Blind Gestures* (10). Elke foto is een gescand beeld afkomstig van een iPad-scherm in rusttoestand. Men bespeurt vingerafdrukken, sporen en op het schermoppervlak opgehoopt stof. Het lijkt willekeurig maar weerspiegelt eigenlijk de logische acties van het gebruik van de tablet, en portretteert zo de gebruiker. Het monotype *Fingers and holes* (11) van **Bruce Nauman** toont de cirkel zonder einde, de herhaling van de daad van het spel, terwijl hij het realisatieproces ludiek formaliseerde: de kunstenaar graveerde de afbeelding van zijn rechterhand met zijn linkerhand en omgekeerd.

Op de eerste verdieping onthaalt **Filip Gilissen** de bezoeker met *The No Problem Show* (12), een knipperende neon die toont dat een tikje met het magische stokje een duif tevoorschijn kan toveren. Kleine knipoog verwijzend naar het belang van mystificatie in talrijke spelen. In de linkerzaal toont een foto van **Rinko Kawauchi** (13) een klein meisje dat omgekeerd een glijbaan opklimt om, lijkt het wel, op metaforische wijze het hart of de bron van alle dingen te bereiken. In *Billiard balls* (14) speelt **Nicolás Lamas** met de noties binnen- en buitenkant, geometrie en verborgen schoonheid. De kunstenaar schuurde zestien biljartballen tot hun interne structuur zichtbaar werd. *Urban impressions* (15) van **Hreinn Fridfinnsson** brengt verschillende stukjes stedelijk landschap samen zoals impressionistische schilders dat deden, met kleine contrasterende toetsen. Aftastende voortgang, rondlopen, vindt men bij **Adam Henry** waarvan het schilderij op jutedoek (16) zich baseert op het gebruik van de vijf basiskleuren, en hier een labyrint vormt dat herinneringen oproept aan elektronische spelletjes uit de jaren 80... In de passage tussen de twee ruimtes stoot men op *Chessboard* (17) van **Nicolás Lamas**, dat de vraag stelt naar de onmogelijkheid van het spelen. Op een houten schaakbord plaatste de kunstenaar een bol gevormd uit de 32 samengeperste stukken. In de rechterzaal valt het oog op *Demostrar* (18) van **Ignasi Aballí**, een werk bestaand uit details van foto's van winnaars die een trofee tonen. Hoe de daad van het tonen zelf tonen? **Jordi Colomer** stelt de vraag anders in *Arabian Stars* (19), een in Yemen gerealiseerde serie werken. Hij vroeg jongeren om de houding aan te nemen van manifestanten, en panelen op te houden met de namen van hun 'sterren', neergeschreven in het Arabisch ; in dit geval de Franse voetbalster Zinedine Zidane. Terwijl hij een absurde situatie ensceneert die het idee van de protestactie annuleert, bevraagt Colomer de schok tussen twee culturen. In het midden van de ruimte neemt *The World unmade* (20) van **Lieven De Boeck** de vorm aan van een bal gebruikt voor spierherstel. De kunstenaar zorgde ervoor de wereld te visualiseren door middel van tipp-ex, door ze te doen verdwijnen wordt ze in een paradoxaal gebaar onthuld. De aarde is helemaal weg in *Eclipse* (21) van **Evariste Richer**, een werk bestaand uit twee gewichten die worden gebruikt bij het hamerslingeren. Door ze zo samen te voegen, een gouden en een zilveren bol, verwijst de kunstenaar naar zon en maan, die in eeuwigdurende interactie zijn en de fenomenen zwaartekracht of 'kosmisch toeval' oproepen. Geïnstalleerd als rustige getuigen zijn de twee werken *Magnus Magnet* (22) van **Sarah Ortmeier** twee schaakspeloverzichten waarvan de bladwijzers pingpongballen zijn. In de wunderkamer toont **Leon Vranken** een

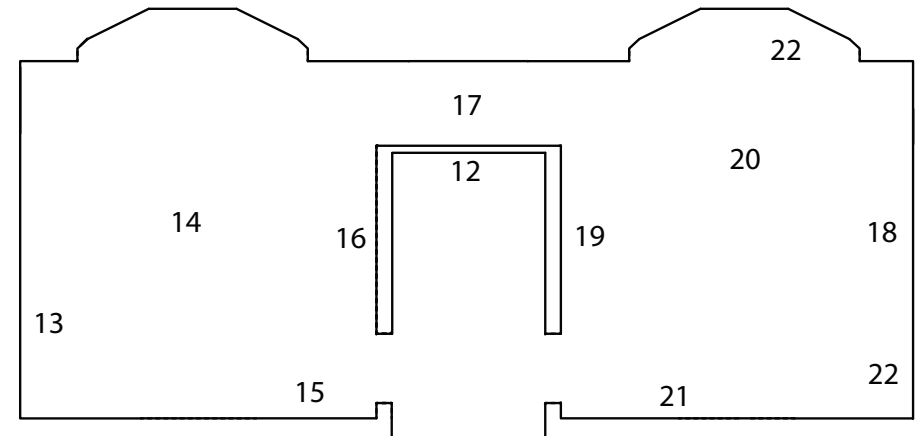
werk bestaand uit twaalf houten elementen (23), allen handgemaakt, die verwijzen naar strategische spelen die nadenken koppelen aan geduld, kennis en vasthoudendheid. Allen verschillend, weet men niet echt of het om pionnen gaat die zuil worden of om zuilen die pion worden.

LEVEL 0

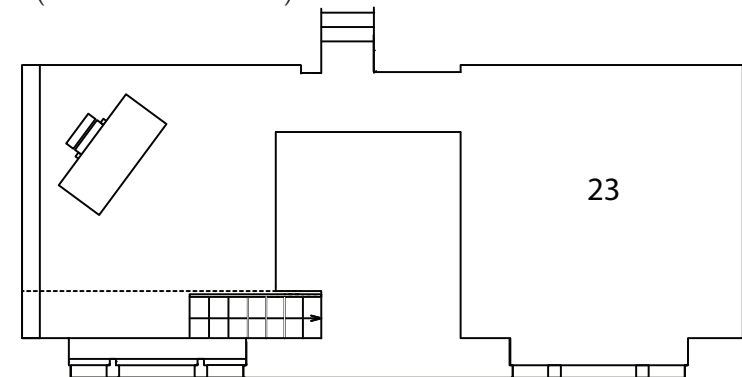

1. Benoît Pype, *Piet Mondrian Greatest Hits*, 2011
2. Evariste Richer, *We never know (Numbers)*, 2014
3. Jorge Méndez Blake, *Whosoever of ye Raises me a White-headed Whale*, 2004
4. Ignasi Aballí, *Listados %*, 1998-2012
5. Maarten Vanden Eynde, *One Day I will make a work for you*, 2014
6. Kelly Schacht, *Play Patience*, 2010
7. Kelly Schacht, “ “”, 2011
8. Evariste Richer, *Cartes à jouer*, 2010
9. Lieven De Boeck, *Série bleue*, 2014
10. Nicolás Lamas, *Blind Gestures*, 2014
11. Bruce Nauman, *Untitled (fingers and holes)*, 1994

LEVEL 1

LEVEL -1 (WUNDERKAMMER)

12. Filip Gilissen, *The No Problem Show*, 2013
13. Rinko Kawauchi, *Untitled (058)*, 2001
14. Nicolás Lamas, *Billiard Balls*, 2014
15. Hreinn Fridfinnsson, *Urban impressions*, 2011
16. Adam Henry, *Untitled (3pthpt)*, 2013
17. Nicolás Lamas, *Setup*, 2014
18. Ignasi Aballí, *Demostrar*, 2005-2008
19. Jordi Colomer, *Arabian Stars*, 2005
20. Lieven De Boeck, *The World unmade*, 2012
21. Evariste Richer, *L'éclipse*, 2014
22. Sarah Ortmeyer, *Magnus Magnet*, 2014
23. Leon Vranken, *Untitled*, 2011